GAZETA LWOWSKA.

We Srodę Nro. 13. 22. Stycznia 1817.

Wiadomości zagraniczne.

Zjednoczone Stany Ameryki północney.

Dnia 4. Grudnia r. z. przesłał Prezydent Zjednoczonych Stanów przez Sekretarza swoiego P. Todda, następuiące poselstwo obu Izbom zgromadzonego w Wassyngtonie Kongressu Rzeczypospolitey Amerykańskiey:

Członkowie Senatu i Izby Reprezentantów!

„Zapatruiąc się na teraźnieyszy stan naszey Oyczyzny, nie uydzie baczności naszey skutek niepogody, która zaszkodziła prawie w powszechności rocznym płodom ziemi, a w różnych okolicach obawę niedostatku sprawiła. — Alež tak wielką iest różnica ziemi, klimatu i płodów w posiadłościach rozległych granic naszych, iż namnożone zapasy są więcey, iak dostateczne, do zaradzenia okazuiącemu się tu i owdzie brakowi. Luboć teraz oszczędność w spotrzebowaniu bardziey, iak zazwyczay, konieczną by się stać mogła, przecież winniśmy dzięki Opatrzności za to, co nas sowicie wynagradza, to iest: za godne uwagi zdrowie, w którem rok teraźnieyszy upływa.“

„Przy korzyściach, które po pokoiu Europeyskim, i po owym ze Zjednoczonemi Stanami a W. Brytaniią nastąpiły, a owaz sprawiły powszechne zakwitnienie przemysłu między nami i rozszerzyły nasz handel, którego wartość handluiące Narody co raz lepiey poznaią, ubolewać iednak ieszcze potrzeba, że pewne gałęzie rękodzieł naszych i część żeglugi naszey doznaią ucisku. Pierwsze wynika po naywiększey części ze zbytku wprowadzanych towarów, który sam przez się tamę zrządził, ale w rozciągłości obecney żadną miarą długo iuż potrwać nie może. Rozważaiąc to Kongres nie przepomni tego zapewne, że zakłady rękodzielniane, kiedy się im da bardzo podupaść i za długo się ie bez pomocy zostawia, nie mogą się wprzódy ożywić, aż póki nie usianą przyczyny tamy; nie przepomni i tego Kongres, że w kolei spraw ludzkich zdarzać się mogą położenia, w których zawisłość od obcych źródeł pomocnych we względzie potrzeb koniecznych, do nayważnieyszych niedogodności należy.“

„Uciśniony stan żeglugi naszey przypisać należy naybardziey wyłączeniu z portów osadniczych tych Narodów, które naywięcey z nami w związkach handlowych zostaią, i pośredniemu skutkowi tegoż wyłączenia.“

„Przed ostatnią, w Londynie zawartą umową między Zjednoczonemi Stanami i W. Brytaniią, wzaiemny stosunek urządzeń żeglugi obu Kraiów, który z traktatu z r. 1794go wyniknął, nadarzył żegludze Angielskiey istotną korzyść nad żeglugą Amerykańską, a to w handlu z portami Amerykańskiemi a Angielskiemi w Europie. Umowa Londyńska, zrównywa prawa obu Kraiów co do tych portow, poddaiąc handel między temi portami a portami osad Angielskich, obustronnym urządzeniom umawiaiących się Mocarstw. Gdy więc teraz Rząd Angielski nalega o urządzenia, zabraniaiące na Amerykańskich okrętach handel między osadami a Zjednoczonemi Stanami, a dozwalaiące go tylko okrętom Angielskim, przeto tracić będzie z tego powodu w przyszłości handlowa żegluga Amerykańska; tę stratę ta ieszcze powiększa korzyść, którą odnosi przemysł Angielski nad Amerykańskim przez żeglugę między naszemi portami a Angielskiemi w Europie, tudzież przez podróże około Swiata, z których pożytkuią Anglicy, a my nie. — Z naszey strony nalega się o słuszne ustanowienie obopólney równości w tey żegludze; lecz Gabinet Angielski wymawia się od wszelkich układów w tym przedmiocie, nie chcąc iednakże tymczasem poczytywać za nieprzyiaźne takiego urządzenia, iakiemby się Zjednoczone Stany zastawiły przeciw rozporządzeniom, na które się użalaią. Mądrość prawodawstwa stanowić będzie o środkach, których się w takich okolicznościach, z ciągłym względem na przyiacielskie stosunki obu Kraiów, i na połączony z tem interes Zjednoczonych Stanów, chwycić należy.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Wielka Brytania.

Według doniesień z Londynu, był Xiążę Wellington d. 27. Grudnia na radzie ga.

binetowey, na którą wezwano także Lordów Liverpoola, Bathursta, Castlereagha i Melvilla, tudzież PP. Canninga i Vansittarta. Sądzą, że naradzano się nad uczynioną przez Rząd Francuzki propozycyą względem zmnieyszenia liczby woyska zaymuiącego Francyę. Xiążę Wellington ieździł potem do Brygtonu dla złożenia uszanowania swoiego Xięciu Rejentowi, a dnia 28go Grudnia wsiadł na okręt i popłynął w towarzystwie Jenerała Alava i Pułkownika Freemantle do Francyi.

Francya.

Xiążę Wellington przyiechał w nocy, z dnia 31. Grudnia na 1. Stycznia do Paryża, i złożył Królowi w dzień nowego roku swoie uszanowanie. Tegoż dnia przedstawiono Monarsze Kawalera Salmona, sprawuiącego interessa Hiszpańskie pod niebytność Ambassadora, Hrabiego Peralada.

Gazety Londyńskie donoszą, że Xiążę Talleyrand pisał list do Lorda Castlereagha, żaląc się mocno na umieszczony w gazecie Londyńskiey Kuryer (z dnia 26. Listopada) artykuł, donoszący o bardzo burzliwey rozmowie, którą tenże Xiążę miał mieć z Baronem Pasquier po obiedzie u Posła Angielskiego, a która iest zupełnie fałszywą.— Gazeta Londyńska Times przeczy prawie z goryczą tey wieści: iakoby Xiążę Talleyrand wyieżdżać miał z powrotem do Valençay, i pisze, że ciągle bywa się u niego wielkie towarzystwo. — Taż sama gazeta nazywa Jacobinal papers umiarkowańsze gazety Paryzkie: Constitutionel i Journal de Paris, które, więcey, iak inne, w duchu Rzadu piszą.

Listy z Paryża donoszą, iż w porcie Cette, w Prowincyi Langwedokskiey, zabrano kilkanaście tysięcy karabinów, które iuż wpakowane były na okręt, gotowy wyyśdź pod żagle do Ameryki; sądzą, że ta broń przeznaczoną była dla Niepodległych w Ameryce Hiszpańskiey.

Według doniesień od granic Francuzkich, zaczęto iuż zaciągać ludzi do wszystkich pułków i legiionów; zaciąg ten dopóty trwać będzie, póki rozmaite korpusy nie otrzymaią liczby żołnierzy, przepisaney urządzeniem Królewskiem dla stopy pokoiu. Pułki artyleryi i inżynieryi w Douay i Arras, biorą zatem codziennie nowozaciężnych. Pułki iazdy maią iuż potrzebną liczbę koni i otrzymuią zwolna brakuiącą liczbę żołnierzy. Chcą w roku 1817stym przyprowadzić woysko Francuzkie do takiey stopy, któraby przynaymniey dostoyności Królestwa odpowiadała.

Rząd Francuzki stara się iak naygorliwiey o dostawę potrzebnych artykułów do życia, a to dla zabezpieczenia utrzymania obcego woyska, i zaradzenia biedzie mieszkańców.

Zjednoczone Niderlandy.

Znany Jenerał-Porucznik Francuzki Hrabia Loison, umarł dnia 30. Grudnia w Leodyum. (Dowodził on r. 1812go woyskiem Francuzkiem w Hiszpanii, w bitwie pod Salamanką, na początku którey Wódz naczelny, Marszałek Marmont, był ranionym.)

Pogłoska, iakoby Jenerał Vandamme w Amsterdamie przebywał, i o pozwolenie iechania do Ameryki prosił, iest fałszywą; gdyż go z wyraźnego rozkazu za granice wywieziono, i onemuż nazawsze zakazano pokazywać się w Królestwie Niderlandzkiem.

Donoszą Luxemburga pod dniem 27mym Grudnia, że tam iuż nadchodzi zboże z Pruskich Prowincyi Nad-Reńskich przyobiecane, iako też znaczna ilość zboża dla Królewsko Pruskiego woyska we Francyi stoiącego przeznaczona. Nie wątpią, że ta okoliczność sprawi pomyślny wpływ w samemże W. Xięstwie Luxemburgskiem, gdzie się równie na niedostatek, iako też na niezdrową żywność tak bardzo uskarzaią. W Prowincyach południowych pochlebiaią sobie powszechnie bliskiem zniżeniem ceny zboża.

Szwaycarya

Rada Stanu miasta i Kantonu Fryburskiego wydała pod dniem 18. Grudnia rozporządzenie następuiące: „Zważaiąc, że szumne rozrywki nie zgodne są z uczuciem, które nędza tak wielu Nieszczęśliwych w obecnym ciężkim czasie wzbudzać musi, zakazuią się aż do dalszego rozporządzenia wszelkie rodzaie widowisk i wszelkie tańce publiczne i prywatne przy odgłosie tak instrumentów, iako też śpiewania (Tańce przy śpiewaniu nazywaią Włoscy wieśniacy Fryburscy: danser avec la gorge. Para dziewcząt i chłopców z donośnemi głosami usiadaią na ławce, i nucą walce i allemandy, któremi całą szynkownię poruszaią). Przestąpienie zakazu niniejszego ściągnie na każdą osobę do tego należącą, karę pieniężną 16 franków.“

Niemcy.

Z Drezna donoszą pod d. 2. Stycznia: Ceny żywności nie spadaią, owszem się znowu

podnoszą. Pomimo baczności Policyi naszey wzmagaią się tu złodzieystwa sposobem w oczy biiącym; nie masz tygodnia, w którymby gazety o kilku kradzieżach nie donosiły.

W okolicy Sarbruku, pokazała się, według zeznania podróżnych, banda rozboyników.

Prusy.

Według gazet Berlińskich była w Kliwii nędza tak wielka, iż około 7000 ludzi dla uniknienia śmierci z głodu, iadło koniczynę i liście z drzew. Dobroczynność publiczna, zaradziła iuż iednakże temu niedostatkowi.

W Królestwie Pruskiem wyszło poniższe, godne uwagi rozporządzenie względem nowego święta kościelnego na pamiątkę Zmarłych: „Zważaiąc, że pobożność człowieka szlachetnieyszego usilnie wymaga, aby przypomnienie drogich osób zmarłych przez religiię święcił, i pamiątkę onychże w świętym przybytku nabożnie obchodził, raczył N. Król Jegomość po zasiągnieniu różnych zdań, naywyższem rozporządzeniem gabinetowem z dnia 17go t. m. rozkazać, aby coroczne powszechne święto kościelne na pamiątkę Zmarłych, w ostatnią Niedzielę roku kościelnego po wszystkich ewanielickich Kościołach obu wyznań w całem Królestwie obchodzono. Toż święto ma bydź zawsze 8ma dniami pierwey z kazalnic zapowiadane, a w wilią wieczorem odzwonione; nabożeństwo ma się wyszczególniać stosowną liturgiią; ołtarz ma bydź czarno ubrany z dwiema palącemi się świecami; z resztą zaś ma bydź przy tem wszelka okazałość, obca nabożeństwu ewanielickiemu zakazaną. Wybor textu zostawia się Kaznodziei, aby kazanie wszędzie według okoliczności i potrzeb każdey Gminy ułożone bydź mogło; imienne wspominanie zmarłych zostanie, iak się samo przez się rozumie, całkiem wypuszczone. Ta uroczystość ma się oprócz tego nie tylko do zmarłych w ciągu ostatniego roku ściągać, lecz w ogólności odnawiać pamiątkę zeszłych z tego świata, których każdy według poiedyńczych stosunków swoich szanuie, i których pamiątkę w religiyney pobożności rad obchodzić pragnie. Nie należy wzywać Gmin, aby dnia tego na nabożeństwo w żałobie przybywały, ponieważ każdy żałobne suknie maiący, takowe sam przywdzieie. N. Pan raczył oraz rozkazać, ażeby także i Wielki Piątek, iako w dzień pamiątki śmierci Chrystusa, ołtarze czarno ostaniano i stawiano na nich dwie goreiące świece. Konsystorz Królewski odebrał zlecenie, ażeby wydał dalsze rozporządzenia do wykonania woli naywyższey potrzebne. Nie można wątpić, że rozporządzona uroczystość tam, gdzie się z powagą obchodzić będzie, bardzo zbawienne wrażenia na umysłach sprawić i prawdziwe zbadowanie się zrządzić może; aby się zaś to stało, wszyscy godni Duchowni będą się zapewne naygorliwicy starali przykładać do tego przez kazania swoie. Szczegółowe oznacz nia względem wyżey wspomnianey osobney liturgii, odkładaią się na przyszłość. — W Berlinie dnia 25go Listopada 1816 Ministerium spraw wewnętrznych. (Podpisano) Schuckmann.“

Królestwo Polskie.

Według doniesień z Warszawy odbył się zeszłego miesiąca Grudnia [illegible] Królestwie Polskiem zaciąg do woyska, t[illegible]rześciian, iako i Żydow, dla uzupełnienia pułków. W samey Warszawie wybrano kilkaset Żydow, maiących wiek konskrypcyą przepisany; na ten raz zatrzymano iednakże tylko część onychże, to iest tych, którzy nayzdatnieyszymi byli. Jest to w samey istocie wielkie dobrodzieystwo dla Królestwa, że i Izraelici staią się teraz żołnierzami, gdyż takie iest ich mnóstwo, że wiele pułkow z nich utworzyćby można.

Namiestnik Królewski pragnąc zabezpieczyć Rząd i Obywateli od zawodnych wyborów, a Kraiowi zapewnić publiczną służbę na zaufaniu i na dowiedzioney zdatności ugruntowaną; chcąc wzniecić w Narodzie mocnieysze pobudki do oświecenia i okazać mu rzeczywiste pożytki z nabywanych nauk i z usposobienia; postanowił w Radzie Stanu Kommissye examinacyyne, w skutku czego każdy staraiący się o funkcyą albo urząd publiczny, ma wprzód swoie usposobienie przez examen okazać w Kommissyach examinacyynych. W tym zamiarze ustanowiona będzie w każdem Woiewództwie Kommissya examinacyyna Woiewódzka, a w stolicy przy Radzie Stanu naywyższa Kommissya examinacyyna. Przedmioty examinu w Kommissyach examinacyynych, ze względu na różne gatunki służby i urzędów publicznych, dzielą się na następuiące: a. Ustawa konstytucyyna. — b. Prawa i Dekreta Xięstwa Warszawskiego, i Postanowienia Rządu Królestwa Polskiego. — c. Prawo publiczne, cywilne i kryminalne. — d. Postępowanie sądowe. — e. Kraiowe Administracya i Policya. — f. Statystyka. — g. Nauka skarbowa. — h. Kraiowy systemat podatkowania i Manipulacya

skarbowa. — i. Nauka rachunkowości. — k. Urządzenie Poczty. — l. Nauki lekarskie. — m. Technologiia. — n. Rolnictwo. — o. Budownictwo. — p. Nauka leśnicza. — q. Nauka kommunikacyi lądowey i wodney. — r. Nauki górnicze, kopalń, hutnictwa, i fabryk — Żadna Władza kraiowa nie ma ani przedstawiać, ani mianować na urzędy lub funkcye osób, nie examinowanych podług przepisów, i zaświadczenia zdolności nie maiących. Wszyscy Officyaliści i Urzędnicy publiczni, którzy do dnia publikacyi tego postanowienia zostaią w służbie publiczney, są wolni od examinów do posiadania funkcyi lub urzędów w klassie, w którey iuż się znayduią. Chcąc postąpić na wyższy urząd, obowiązani są złożyć examen do tey klassy stosowny.

Namiestnik Krolewski zważaiąc, że dotychczasowa Szkoła dramatyczna, zaprowadzona według dawnieyszych urządzeń, nie przynosi dostatecznych korzyści, a pragnąc widzieć w Kraiu rozszerzoną znaiomość muzyki i nauki dramatyczney, w celu ułatwienia dla młodzieży sposobów doskonalenia się w tych przyiemnych i użytecznych sztukach, postanowił w Radzie Stanu, aby w stołecznem Mieście Warszawie założona była Szkoła muzyki i sztuki dramatyczney dla młodzieży oboiey płci. Instytut ten dzielić się będzie na cztery klassy; w tych dawane będą następuiące nauki: a. Grania na forte-piano. — b. Spiewania. — c. Deklamacyi ięzyka Polskiego. — d. Języka Francuzkiego i Włoskiego. — e. Tańców. — f. Historyi. — g. Historyi starożytney i Mitologii. — h. Cwiczenia praktycznego w sztuce dramatyczney. — i. Fechtowania. Uczniowie oddaiący się iedynie nauce muzyki, nie będą obowiązani uczęszczać na wszystkie nauki sztuki dramatyczney; to im zostawia się do woli. Uczniowie oddaiący się naukom sztuki dramatyczney, obowiązani są chodzić razem na lekcye muzyki i śpiewania. Uczniowie, którzy w pierwszych trzech klassach muzyki i sztuki dramatyczney szczególnicy celować będą, przechodząc do klassy czwartey, mogą podać się na examen konkursowy do otrzymania pieniężnego wsparcia. Na utrzymanie pomienionego tu Instytutu służyć ma fundusz na Szkołę dramatyczną i uświetnienie Sceny narodowey w summie zł. 36,000 rocznie oznaczony. Instytut ten zostawać będzie pod zwierzchnim kierunkiem Kommissyi Rządowey Spraw Wewnętrznych i Policyi, bezpośredniem zarządzeniem Dyrekcyi Teatru narodowego i dozorem Dyrektora przez Kommissyę Rządową Spraw Wewnętrznych ustanowionego.

Rossya.

Gazeta Angielska Morning Chronicle i Monitor Paryzki umieściły poniższy artykuł, który przetłumaczyła gazeta Petersburska, Poczta Północna: „Państwo Rossyyskie, w przeciągu ostatnich lat dziesięciu, wzniosło się na stopień pierwszych Mocarstw co do lądowey potęgi; w pokoiu teraz usiłuie i flotę swoią na równie wysoki wznieść stopień. Od Białego do Czarnego morza posiada ono tak obszerne brzegi, iż więcey, aniżeli którekolwiek z Państw ma sposobności znakomitą wystawić flotę, o którey oddziałach na Czarnem i Azowskiem morzu i w Kronsztadzie, mamy szczegółową wiadomość; ale nie tak dokładnie świadomi iesteśmy o znakomitey i rozległey teraz administracyi w Archangelsku. Drzewo na buduiące się tam okręty dostarczaią z głębi Państwa, inne zaś potrzeby uzbroienia, artyleryę i t. p. z Kronsztadu. W Archangelsku zbudowano iuż dwa okręty liniiowe i 6 fregat; kilka większych i mnieyszych statków woiennych, które ieszcze są na warsztatach, zostały po części ukończone w ciągu teraźnieyszego lata. Dwa brygi, z artyleryą i wszelkiemi zapasami, dla zupełnego osadzenia zbudowanych okrętów, przybyły tego lata z Kronsztadu do Archangelska. Również daie się widzieć czynność w budowaniu floty w drugim końcu Państwa, to iest w Ochocku. Ale tam dla wielkiey liczby buduiących się okrętów kupieckich, mało buduią okrętów woiennych; częścią, że zupełnie nie maią drzewa na budowę okrętów; częścią dla bardzo wysokiey ceny robotnika, w porównaniu do innych mieysc Rossyi. Z resztą liczba zbudowanych tam okrętów, dostateczną iuż iest dla zasłony handlu z wyspami Alautskiemi i pobrzeżem zachodniem Ameryki północney. Z liczby zbudowanych w Archangelsku, dwa okręty liniiowe i cztery fregaty, wyszły na morze i do Kronsztadu są spodziewane. A tak, w nie wielu latach na wysokim stopniu środki obrony zewnętrzney postawiwszy, Rząd Rossyyski z równąż troskliwością stara się o podniesienie wewnętrznego i zewnętrznego handlu.“

Towarzystwo Bibliyne w Anglii którego celem iest upowszechniać Pismo Swięte, rozciągnęło się po całey Europie, a w 63 ięzykach, tak Europeyskich iak Oryentalnych, blisko dwa miliony exemplarzy starego i nowego testamentu wydało. Ma ono w samey Rossyi 24 oddziały, oprócz tego i w Wilnie, i w Mohilewie i w Grodnie.